

men si nulla haberemus, male explicuisset Isaias cultum Christianum per hostias et vota; non enim explicatur aliquid per id, quod nullo modo ei simile est. Longe melius explicuisset per contradictorium, si dixisset: Non colent hostias, nec vota vovebunt; tunc enim omnes intellexissent cultum quidem futurum, sed non qualis tunc erat. Præterea expositio ista Petri Martyris non potest probari, nisi assumatur ut certum id, quod est in questione. Nam si petas ab eo, cur illa verba: *Vota vovebunt, et solvent*, exponere velit metaphorice potius, quam proprie, nihil aliud respondebit, nisi quia proprie exponi non possunt, cum apud Christianos nulla essent futura vota. At hoc est, de quo contendimus: An Christiani sint vota facturī, et cum ille neget, nos asseramus, quis non videt verbum Dei nobis favere, cum de Christianis dicat: *Vota vovebunt, et solvent*.

Secundo, idem probatur ex illa exhortatione Ps. LXXV: *Vovete, et reddite Domino Deo vestro* etc. (1) tametsi enim Petrus Martyr contendat, hæc Judæis tantum dici, tamen longe aliud docent sancti Patres, ex quibus B. Augustinus hunc locum ita enarrat, non Judæis, sed Christianis loquens: « Quisque quod potest voveat, et reddat; non sitis pigri ad vovendum; non enim viribus vestris implebitis. »

Tertio, idem probatur ex illis verbis B. Pauli prioris epistolæ ad Timotheum cap. V. ubi de viduis quibusdam dicit: *Cum luxuriant fuerint in Christo, nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt* (2). Quo loco per primam fidem omnes omnino interpretes, tum Græci, tum Latini, intelligunt votum continentia. Sanctus Augustinus in Psalm. LXXV: « Quid est, inquit, primam fidem irritam fecerunt? voverunt, et non reddiderunt. » Sed de hoc loco infra fuse disseremus, nunc solum inuissse sufficiat. Omnia quoque testimonia et argumenta, que proferemus, ad probandum vota monastica esse licita, hæc etiam referri possent.

Ultimo, votum non est cæremonia Judaica, nulla igitur causa est cur solis Judæis, et non etiam Christianis liceat vovere; nam in primis vovendi actus sola mente perfici potest. Tametsi enim ore quoque vovere solemus, tamen etiam sine ulla voce solo cordis motu

votum emitti potest: cæremoniæ autem omnes res sunt exteriores et sensibiles, ut notum est; non igitur vota ad cæremonias, sed ad internum cultum pertinent. Deinde, licet vota cæremoniæ essent, non continuo Judaicæ essent; multæ enim sunt cæremoniæ omni hominum generi, et omni religioni communes, ut genua flectere ad orandum, manus attollere, cælum aspiciere, tundere pectus. Et denique, illæ solæ dicuntur proprie Judaicæ cæremoniæ, quæ vel a Mose sunt institutæ, vel Christum venturum significabant, quamvis ante Mosem ceperint; et proinde Christo adveniente cessaverunt.

Porro vota non ceperunt a Mose; nam Jacob Patriarcha *votum* covit, Genes. XXVIII. longe antequam Moses nasceretur; neque vota ad Christum venturum significandum instituta sunt. Quid enim habent cum Christo venturo vota jejuniorum, continentia, elemosynarum, et similia? Nec demum cum Mose cessarunt. Nam licet in Ecclesia Christi post Evangelii plenam promulgationem cessaverit circumcisio, sacrificia ovium ac bovum, et alia id genus, tamen vota numquam cessarunt, ut patet vel ex uno loco sancti Augustini: siquidem in illud Psalm. LXXV: *Vovete, et reddite*, sic ait de Christianis sui temporis: « Alius vovet Deo castitatem conjugalem, ut præter uxorem non noverit aliam. Alii etiam vovent, etsi experti tale conjugium, ultra nihil tale pati, nihil tale concupiscere, aut sustinere, et ipsi voverunt aliquid majus, quam illi. Alii virginitatem ipsam ab ineunte ætate vovent, ut nihil tale vel experiantur, quale illi experti sunt, et reliquerunt; et isti voverunt plurimum. Alii vovent, domum suam esse hospitalem omnibus sanctis advenientibus, magnum votum vovent. Alius vovet, relinquere omnia sua, distribuendo pauperibus, et ire in communem vitam, in societatem Sanctorum, magnum votum vovit. » Hæc ille.

Ac ne forte respondeatur, vovendi cæremoniæ esse jure abrogatam, sed non factam, ac non defuisse qui voverint, sed eos fecisse, quod non licebat: considerandum est, non qualescumque homines, sed doctissimos et sanctissimos, ut Augustinum, Basilium, Hieronymum, Bernardum, aliosque permultos vota vovisse, et laudasse, quorum testimonia postea afferentur. Nunc Augustinum

sufficere posse putavi, præsertim cum id adversarius noster non neget.

Respondet enim Martyr, non esse curandum, quod homines, etiamsi inculpati, et sine controversia Deo grati, fecerint, quia non illorum vita, sed verbum Dei est regula nostræ fidei. Quod quidem accepit Martyr a Luthero, qui in libro de abroganda Missa fusissime docet, non esse cogitandum, quid Sancti fecerint, sed quid facere debuerint secundum regulam verbi Dei.

At quomodo, quaeso, potest fieri, ut inculpati et Deo grati fuerint, qui vota frequentarunt in Christi Ecclesia, si vota ad cæremonias Judaicas pertinent? Certe, si qui hoc tempore, vel circumcisionem, vel Sabbatum, vel sacrificia cruenta publicæ celebrarent, nullo modo inculpati, et grati Deo esse possent, præsertim si nulla ignorantia laborarent. Si ergo vota similia sunt circumcisioni, et sacrificiis cruentis, ut Martyr affirmat, quomodo inculpati, et grati Deo fuerunt Basilius, Augustinus, Bernardus, et alii doctissimi viri, qui vota fecerunt, et aliis faciendâ suaserunt?

Deinde non est nostra quæstio, verbum Dei ne, an exempla Sanctorum pro regula fidei et morum habere debeamus, sed utri verbum Dei melius intellexerint: Petrus Martyr, Calvinus, Lutherus, et similes homines, an viri illi, quos sanctissimos, et doctissimos fuisse utrique confitemur: exempla enim Sanctorum non repugnant verbo Dei, sed explicant, aut declarant, ideo et Apostolus dicebat: *Imitatores mei estote*. Et Christus, Matth. V. viros sanctos comparat lucernæ positæ super candelabrum, quæ luceat omnibus, qui in domo sunt. Neque huic veritati repugnat, quod etiam sancti interdum labuntur, ut patet de ebrietate Noe, de adulterio Davidis, de simulatione B. Petri, quam Paulus reprehendit; non enim omnia facta Sanctorum imitanda esse dicimus, sed ea solum, quæ neque pugnant aperte cum regula fidei, neque inveniuntur vel a Scriptura, vel ab aliis sanctis viris reprehensa, sed contra potius a piis et doctis passim laudata. Ejusmodi autem esse vota, nemo negare potest, nisi qui vel nihil legerit, vel nihil credat.

CAPUT XVIII.

Solvuntur objectiones.

Sed audiamus nunc objectiones Petri Martyris, ut videamus, an habuerit aliquam, si non justam, saltem probabilem causam recedendi a communi sententia omnium pene tum Catholicorum, tum hæreticorum.

Objectio prima. In Testamento veteri frequens est mentio votorum, in novo ne nominatur quidem votum, nisi cum sermo est de votis Judæis, ut Actor. XXI. igitur vota ad cæremonias Judaicas pertinent.

Respondeo, nomen voti in Testamento novo non habetur, res tamen habetur, ut ostendimus ex Apostolo, et infra clarius ostendemus. Sed etiamsi non haberetur, sufficerent testimonia veteris Testamenti cum usu et explicatione Ecclesiæ. Moralia enim præcepta, vel documenta Scripture veteris, non minus ad Christianos, quam ad Judæos pertinent; idcirco enim assidue in Ecclesia leguntur Psalmi, quod pleni sint moralibus documentis.

Et sane, si Martyris argumentum valeret aliquid, concluderet etiam, usuram Christianis non esse prohibitam; nam usura in Psalmis, et Prophetis passim prohibetur, in Testamento novo non legitur prohibita sub nomine usuræ, colligitur quidem usuræ prohibitio ex illo loco: *Mutuum date, nihil inde sperantes*, Lucæ VI. (1) sed multo obscurius, quam votum colligatur ex illis verbis Pauli, quia primam fidem irritam fecerunt. Nam ista verba omnes Patres de voto intelligunt, illa non omnes intelligunt de usura; nam S. Basilius in Commentario Psalm. XIV. S. Ambrosius in lib. de Tobia cap. 16. S. Hieronymus in Commentar. in Ezechiel. cap. 18. et alii recentiores contendunt in illis verbis non prohiberi usuram, sed consilium dari divitibus, ut dent mutuo sine ulla spe sortem ipsam recuperandi.

Si igitur usura jure divino prohibita est Christianis, licet expresse ejusmodi prohibitio non habeatur nisi in veteri Testamento, quanto magis religio vovendi licita erit Christianis, cum et res, et nomen voti in

(1) Psal. LXXIX, 12. — (2) Timoth. V, 11 et 12.

(1) Luc. VI, 35.

Testamento veteri, res autem in novo expressis continetur?

Secunda obiectio. Quotquot fidem Christi profitemur, eo ipso toti sumus illi obstricti; quid igitur voto nos rursus ei tradimus? Ridiculus porro haberetur filius, qui tabulis obsignatis atque testibus vellet sese patriae potestati subdere. Idcirco qui vota nuncupant, aut se fateantur non esse Dei, aut intelligant quam vovendo stulle agant, dum, quemadmodum dicitur, actum agunt. Lege cavet Deus, ne Israelitæ primogenita ex pecoribus sibi voverent, non alia sane ratione, nisi quod jure sibi debebantur. Propterea cum nos jam Christi membra simus, et Deo omnibus modis obstricti, non minus quam primogenita antiquitas erant, non est permittendum ut voveamus. Hæc ille.

Respondeo dupliciter. Primo, retorquendo argumentum; nam quemadmodum Christiani Deo sunt obstricti ratione creationis, et redemptionis, sic etiam Judæi obstricti erant Deo ratione creationis, et liberationis de Ægypto, igitur etiam illi vovere non poterant, ne actum agerent.

Respondet Petrus Martyr, nos quidem vovere non posse, quia non solum Deo obstricti sumus, sed etiam scimus obstrictos nos esse luce jam Evangelii coruscante; illi autem vovere poterant, et debebant, ut admonerentur hac veluti pædagogia perpetuo debito se, ac sua omnia Deo obstricta esse.

At nullo negotio hæc solutio refelli potest; nam qui apud Judæos vovebant, non erant solum imperiti aliqui homines, sed etiam Propheta sapientissimi, qui melius noverant debitum nostrum cum Deo, quam ulli nostrum sciant. David Propheta sapientissimus: *Votum vocit Deo Jacob*, Psalm. CXXXI. (1) et Principes ad vovendum hortatus est, lib. I Paralip. cap. XXIX. ubi hæc addidit, ut os obstrueret Petro Martyri, judicans se et suos non ignorare omnia esse Dei: « *Quis, inquit, ego, et quis populus tuus, ut possimus tibi hæc universa promittere? Tua sunt omnia, et quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi.* » Præterea, si Judæi hoc ignorassent, non potuissent per vota hujus debiti admoneri, sed potius contrarium ex sua vovendi consuetudine colligere potuissent; nam si non possumus vovere Deo, quæ ipsi sunt, qui vovet, admonetur se aliquid habere quod non sit Dei. Itaque pædagogiam

valde malam Deus Judæis tribuisset, si esset vera Martyris sententia. Voluisset enim eos assuescere faciendis votis, ut admonerentur omnia esse Deo obstricta, et interim contrarium eveniret.

Respondeo secundo ad argumentum directe, nos et omnia nostra Deo esse debita et obstricta in hoc sensu, quod omnia ab illo accepimus, et ejus beneficio retinemus, et proinde potest ille, si velit, omnia repetere, et nos tenemur quidquid ille jusserit facere. Tamen quia ille multa nobis libera relinquit, in quibus possumus pro arbitrio, hoc aut illud facere, idcirco multa sunt Dei et nostra simul; Dei, quia ejus beneficio illa habemus; nostra, quia possumus pro arbitrio de illis disponere, dummodo non contra Deum. Quocirca quando vovemus, et offerimus aliquid Deo, de rebus ejus damus, et tamen vovere damus, quia res illæ etiam nostræ erant, et potuissimus non dare. Unde Concilium Arausicanum can. 44: « *Nemo, inquit, quidquam Domino recte voverit, nisi ab ipso acceperit, sicut legitur, quæ de manu tua accepimus, damus tibi.* »

Ad illud exemplum filifamilias, qui ridiculus esset si tabulis obsignatis se subdere vellet patri, Respondeo: filiumfamilias ridiculum fore si tabulis obsignatis se patri subdere vellet in iis rebus, in quibus necessario parere tenetur, et de quibus imperium patris jam habet; at non fore ridiculum si in iis rebus se subdat, in quibus alioqui sui juris erat. Nec enim parentes possunt omnia quæ volunt filiis imperare, et in iis etiam quæ possunt, sæpe non imperant, sed dant filiis optionem; exempli causa, liberum est filiis uxorem ducere, vel non ducere, nec possunt in ea re a parentibus cogi, si tamen quis patri polliceatur se facturum in eo negotio, quod is imperaverit, tenebitur stare promissis.

Ad illud autem de primogenitis pecorum, quæ Deo voveri non poterant, quia Dei erant, Respondeo, hoc ipsum sententiæ nostræ favere; nam ideo primogenita pecorum voveri non poterant; reliqua autem voveri poterant, tametsi omnia Dei sint: *Domini enim est terra, et plenitudo ejus*, Psalm. XXIII. (2) quia Deus Levit. XXVII. non reliquerat Judæis liberam dispositionem primogenitorum, ut reliquerat rerum cæterarum. Sic igitur et nos non vovemus ea quæ non sunt in nostrâ

(1) Psal. CXXXI, 2. — (2) Psal. XXIII, 1.

potestate, sed ea solum, quæ Deus libera nobis reliquit.

Sed instat Petrus Martyr. Nihil est liberum, nihil indifferens in particulari, licet in genere dicantur quedam *ἀνεσπαρα*, quia nec omnibus, nec omni tempore conveniunt. Nam cum aliquid occurrat expetendum, vel rejiciendum, aut illud repugnat saluti propriæ vel aliorum, et necessario rejiciendum est; aut conducit saluti propriæ vel aliorum, et necessario expetendum est, si vere Deum et proximum diligimus.

Respondeo, falsum esse membrum hoc postremum; non enim necessario expetendum est, quod conducit saluti propriæ vel aliorum, alioqui non diceret Dominus, Deut. XXIII: *Si noveris polliceri, absque peccato eris*. Neque Apostolus diceret, I. Cor. VII: *Quod vult, faciat; non peccat, si nubat* (1). Qui enim potest sine peccato facere quod voluerit, id est, nubere, aut non nubere; vovere aut non vovere, certe nec necessario cogitur expetere nuptias, aut votum, nec necessario illa rejicere. Illud ergo solum necessario est expetendum, quod necessarium est ad salutem; quod vero utile est, non necessarium, utiliter quoque, non necessario expelitur.

Obiectio tertia. Libertas Evangelica, in qua nos Dominus constituit, mimitur per vota; non igitur Christianis licet vovere. Antecedens probatur; nam Christus libera esse voluit genera vitæ, quod nec omnibus, nec omni tempore conveniant. Qui autem vovent unum genus vitæ, necessarium sibi illud faciunt, ut jam non possint ad aliud transire. Item, Christus nos a lege exonerare constituit, qui autem vovent, se magis ac magis impediunt legibus. Cur, inquit Martyr, non se liberos servant? Si nolunt recte agere, nisi lege adigantur, se magis ad servitum legis, quam ad regnum gratiæ et fidei pertinere declarant.

Respondeo primo, retorquendo argumentum; nam si Christus libera esse voluit genera vitæ, cur ipsi se legibus matrimonii adstringunt? Nec minus enim impedit conjugium a coelibatu, quam votum coelibatus a conjugio. Deinde, si Deus liberos nos a legibus esse voluit, et genera vitæ libera nobis reliquit, quid est quod paulo ante Martyr dicebat, nihil esse liberum, nihil indifferens, sed omnia omnino aut præcepta,

aut prohibita? Itaque prædicant verbo libertatem Evangelicam, et interim imponunt legem importabilem, et qualem nullus unquam tyrannus imposuit.

Secundo respondeo, libertatem Evangelicam non esse libertatem (ut illi somniant) a lege, sed a peccato, Rom. VI, *Liberati a peccato servi facti estis justitiæ* (2): Item a caeremoniis Judaicis quæ erant umbræ futurorum, ac demum a timore, et servitute, non autem ab obligatione legis; qui enim charitate, quæ est propriæ gratiæ Testamenti novi, et libertas Evangelica, præditus est, leve quidem tenetur, sed non est sub lege; quia libenter implet legem. Sed de hac re alibi sæpe tractavimus.

Obiectio quarta. Qui vovet, injuriam Deo facit; nam in primis repugnat illi, faciens necessaria quæ ille voluit esse libera. Deinde arguit Deum vel insipientiæ, vel invidiæ; nam voto se obligat ad unum genus vitæ, ut eo modo perfectior evadat; quasi Deus, qui eum ad illud vitæ genus non obligavit, aut non severit ei tam bene prospicere, ut ipse sibi prospexit, aut certe invidet illi istam majorem perfectionem.

Respondeo, nullam fieri Deo injuriam per vota, quia ipse voluit esse libera genera vitæ negative (ut sic loquar) non affirmative, id est, noluit obligare, sed reliquit in arbitrio nostro, ut quisque ad quod vellet se obligaret. Quod itaque non obligaverit nos, benignitas ejus fuit; quod vero per vota ipsi nos obligemus ad id, quod illi gratius esse scimus, gratitudo, et pietas est. Et sicut non pugnant benignitas Domini, et gratitudo servi, sic etiam non pugnat quod nobis necessaria faciamus, quæ libera Deus nobis reliquit. Neque insipientiæ aut invidiæ illum arguimus, nam quod facimus, ejus consilio, et admonitione facimus; etsi enim non imperavit nobis majorem illam perfectionem, ad quam per vota tendimus, consulit tamen, et admonuit, ut ad eam aspiraremus. De qua re paulo post agemus.

(1) Deut. XXIII, 22; I. Cor. VII, 36. — Rom. VI, 18.

CAPUT XIX.

Non esse proprie votum promissionem, quæ sit in Baptismo.

Sequitur ordine quinta pars disputationis, in qua refellenda est sententia Lutheri et Calvini, quod promissio, quæ sit in Baptismo, votum proprie dici debeat. Sunt autem quædam antea prænotanda. Primum est, quæstionem esse inter Theologos, num res a Deo imperata sub votum proprie cadere possint. Quidam enim id negant, ut S. Thomas, et S. Bonaventura in IV. distinct. 38. Alii vero affirmant, ut recentiores quidam, Dominicus a Soto lib. VII. de justitia, et jure, quæst. I. art. 3. et Alphonsus a Castro lib. I. de lege pœnali, cap. 40.

Sed conciliari possunt hæ sententiæ. Nam duobus modis fieri potest votum de re præcepta, uno modo cum intentione se obligandi, etiamsi res illa præcepta non esset; alio modo cum intentione solum acceptandi, et testificandi obligationem, quæ antea erat. Priore modo loquuntur auctores posteriores, et recte docent res etiam a Deo imperatas, proprie posse voveri si concipiuntur ut liberæ, et qui vovet, intendat ad eas se obligare nova obligatione; nam qui coelibatam Deo vovit, non minus proprie censetur sacrilegus si fornicetur, quam si nubat. Ex quo sequitur, non fornicari esse etiam materiam voti proprie dicti, licet alloqui præceptum sit; pari ratione qui post votum paupertatis furatur, non minus sacrilegus est, quam si res suas, quas jam dimiserat, repetat: ex quo intelligimus non furari, quod præceptum est, posse sub votum cadere, ut res suas dimittere, quod non est præceptum, sed concilium. Vido S. Thomam in 2. 2. quæst. CLXXXVI, art. 10. ubi admittit religiosos bis peccare si furentur, aut fornicentur, quod et contra legem communem, et contra votum proprium delinquant.

Posteriore modo loquuntur auctores priores, qui recte docent, res præceptas non cadere proprie sub votum, si accipiuntur ut præceptæ, id est, si quis dum eas recipit se facturum, nihil novi promittit, sed solum

agnoscit et recipit obligationem, quam lex ipsa secum affert; qualis fuit illa promissio Hebræorum, Exod. XIX: *Cuncta quæ locutus est Dominus, faciemus* (1). Ubi enim non est intentio novæ obligationis, nullum esse votum proprie dictum constat.

Secundo loco prænotandum est, in Baptismo omnes Christianos promittere se legem Dei servaturos, atque ex eo tempore abrenuntiare Diabolo, et pompis ejus; id enim et ritus Baptismi testatur, et Patres apertissime docent, ut Tertullianus libro de corona militis, S. Cyprianus lib. I. epist. 5. S. Basilus lib. de Spiritu sancto, cap. 27. S. Hieronymus in Apologia prima contra Ruffinum prope finem. S. Augustinus lib. I. de peccatorum meritis, et remissionem. cap. 33. S. Gregorius homil. 29. in Evangelia, et Beda lib. III. histor. Anglorum, cap. 49.

Questio igitur est: An ea promissio sit solum quædam testificatio, et acceptatio obligationis, quam lex Dei secum affert, proinde non appellanda votum, nisi forte improprie, et largo modo: An vero sit nova promissio novam obligationem includens, atque adeo votum proprie dictum. Martinus enim Lutherus in lib. de votis monasticis, et Joannes Calvinus lib. IV. instit. cap. 13. §. 6. votum primum esse docent promissionem illam, quam facimus in Baptismo, cujus contrarium affirmat communis sententia Theologorum, in quarto sententiarum, distinctione 38. Quæ sententia quoniam verissima est, his argumentis confirmari potest.

Primum, vota, ut in Scripturis accipiuntur, spontanea ac voluntaria, non necessaria esse debent. Sic enim legitur Deuteronomo. XXIII: *Si votum voveris, non tardabis reddere, quia requirit illud Dominus, et si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum, si nolueris polliceri absque peccato eris* (2). At promissio, quæ fit in Baptismo, necessaria est, neque de illa potest dici, si nolueris polliceri, absque peccato eris. Omnes enim ad Baptismum suscipiendum divina lege obligantur, neque Baptismus sine illa promissione ab Ecclesia datur.

Secundo, vota parvulorum a parentibus edita, rata non sunt, nisi ab ipsis, quorum nomine facta sunt, postmodum in ætate adulta confirmantur. Id enim docet Sanctus Bernardus in epist. I. ad Robertum, et apertissima ratio id ipsum confirmat; quia votum

est lex particularis, quam sibi quisque imponit, si vult, ac proinde voluntatem propriam necessario exigit. At promissio quæ sit in Baptismo parvulos obligat, ita ut postea, velint nolint, cogantur eam habere ratam etiamsi non per se, sed per alios eam ediderint. Igitur non ex voto, sed aliunde vim habet obligatio quæ suscipitur in Baptismo.

Tertio, si ea promissio votum esset proprie dictum, omnia Christianorum peccata essent duplicia, quia contra legem, et contra votum; omnia essent sacrilegia, quia contra voti religionem; nec minus peccaret secularis fornicando, aut furando, quam religiosus, ut patet. At hæc omnia communi fidelium sententiæ, ac judicio repugnant, non igitur illa promissio votum est proprie dictum.

Quarto, illa promissio quæ fit in Baptismo, si votum esset, certe aut explicitè, aut implicitè voti obligationem contineret. At non explicitè continet, nec enim fideles dum baptizantur explicitam intentionem habent, aut habere debent se obligandi, nisi quantum ex ipsis Dei legibus obligantur. Quod autem nec implicitam obligationem contineat, ita probatur; si esset implicitum votum in Baptismo, aut esset ex lege Ecclesiæ annexente hoc votum Baptismo, quomodo adjunctum est votum continentie Sacramento ordinis, (talibus autem Ecclesiæ lex nusquam exstat) aut esset ex natura ipsa religionis Christianæ, ut quemadmodum connexa sunt vota monastica ordinibus religiosis, ita etiam annexum esset Christianæ religioni votum renuntiandi Diabolo, et pompis, atque operibus ejus. Sed neque hoc dici potest; nam religio Christiana cum sit omnibus necessaria, vincula habere debuit, divinas leges, quæ necessario ab omnibus servandæ sunt: ordines vero religiosi, quia non necessitatis, sed voluntatis sunt, vincula quoque non necessaria, sed voluntaria habent, qualia sunt omnia vota proprie dicta.

Accedat postremo, quod cum non sit ullo modo necessarium, neque etiam admodum utile de iis rebus, quæ sunt in præcepto, vota facere, non est credibile Deum, aut Ecclesiam voluisse, ut omnes fideles ad ejusmodi vota faciendâ obligarentur. Non esse autem admodum utile de rebus iis, ad quas ex lege obligati sumus, vota facere, nisi forte ea vota coincident cum votis de rebus non præceptis, ex eo præspicuum est, quod vota de rebus non præceptis ideo laudabiliter

fiunt, præter alias causas, ut homo eo modo firmius, et stabilis perseveret in bono opere jam concepto, qui enim se liberos cernunt, facile mutant propositum bonum. Cum igitur ad opera legis faciendâ satis ligati simus ex ipsa lege, non opus est nova vincula quærere, ne occasionem gravius peccandi nobis ipsi sine magna utilitate procuremus.

Objectiones, quæ contra fieri solent, facile solvi possunt. Prima objectio. Christiani gravius peccant, et puniuntur cum non servant legem Dei, quam Ethnici vel Judæi: Igitur aliquam habent obligationem, quam illi non habent. Respondeo, gravius peccant, et puniuntur Christiani, quia magis ingrati sunt, et melius noverunt Domini voluntatem; non autem quia habeant aliam obligationem, quia tunc non solum gravius peccarent, sed etiam bis peccarent.

Secunda objectio. S. Augustinus in Psal. LXXV: *Vovete, inquit, et reddite Domino Deo vestro* « omnes communitur. Quid debemus vovere? credere in illum, sperare ab illo vitam æternam, bene vivere secundum communem modum; est enim quidam modus communis omnibus furtum non facere, adulterium non facere, non amare violentiam, non superbire, non hominem occidere, non odisse fratrem, non adversus aliquem texere perniciem, hoc totum omnes vovere debemus. » Hæc ille. Respondeo, accipit S. Augustinus, eo loco nomen voti largo et communi modo, ut non solum comprehendat vota proprie dicta, sed etiam quamlibet aliam promissionem, quamvis talis acceptio voti non facile in scripturis inveniat.

Tertia objectio. Ecclesia eos, qui promiserunt in Baptismo Christi legem se servaturos, cogit ut eam servant: non autem cogit Ethnicos, et Judæos, qui id non promiserunt: igitur obligatio quædam nascitur ex promissione, quam non adfert secum ipsa lex, proinde illa promissio verum votum esse videtur. Respondeo, cogit Ecclesia Christianos baptizatos, ut servant legem Christi, non tamen ex eorum promissione, quam ex eo, quod per Baptismum facti sunt membra, et filii Ecclesiæ; omne enim membrum subjectum esse debet capiti, et omnis filius parenti jure naturæ subicitur.

(1) Erod. XIX, 8. — (2) Deut. XXIII, 21.

CAPUT XX.

Paupertatem voluntariam recte Deo voveri.

Restat pars questionis postrema, in qua, ut promisimus, tria vota monastica defendenda sunt. Incipiemus a voto paupertatis, inde ad votum obedientiæ, postremo ad votum continentiæ, de quo potissima quæstio est, veniemus.

Igitur paupertatem voluntariam recte suscipi, ac Deo voveri, primo probatur ex illis verbis Matth. V: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum* (1). Ubi notandum est, pauperes in Scriptura tribus modis accipi solere. Primo dicuntur pauperes, qui sunt afflicti, ut Psalm. XXIV: *Unicus, et pauper sum ego, tribulationes cordis mei multiplicatae sunt*. Secundo dicuntur pauperes, qui sunt humiles, ut Isaïæ ultimo: *Ad quem respiciam nisi ad pauperculum, et contritum, et trementem sermones meos?* (2) Tertio dicuntur pauperes proprie, qui non sunt divites, idque tribus modis, aut actu, sed non affectu, aut affectu, sed non actu, aut actu simul, et affectu.

Quinque igitur existunt hujus loci expositiones. Prima est Calvinii in hunc locum, qui per pauperes intelligit afflictos. Sed hæc expositio non est germana; nam coincideret tunc hæc prima beatitudo cum tertia: *Beati qui lugent*; aut cum ultima: *Beati qui persecutionem patientur* (3). Et præterea non est expositio Patrum, ac demum Luca VI, Dominus pauperibus divites opponit.

Secunda expositio est Chrysostomi in commentario hujus loci, et Augustini lib. I. de sermone Domini in monte, qui per pauperes intelligunt humiles; quæ expositio vera quidem est, sed non primario intenta, ut paulo post ostendemus.

Tertia esse posset, ut beati dicantur illi, qui sunt pauperes actu, non affectu, sed hæc falsa expositio est, et a Patribus reprehenditur; non enim beati, sed miseri sunt isti pauperes. Quocirca Dominus addidit, *spiritu*, id est, voluntate, et electione, nec qualicumque voluntate, sed spirituali, ut notat S. Ber-

nardus serm. I. de festo omnium Sanctorum. Fuerunt enim etiam Philosophi quidam volutate pauperes, sed non spiritu pauperes, quia non propter Deum, sed propter curiositatem amarunt paupertatem.

Quarta expositio esse posset, quod beati dicantur pauperes affectu, licet non acta. Hæc vera est, sed non est præcipue intenta, ut mox ostendam.

Est igitur quinta, ut beati dicantur, qui propter Deum sponte eligunt paupertatem, et proinde etiam humilitatem; et pauperes spiritu hoc loco nominari eos, qui sunt voluntarie pauperes, et proinde etiam humiles; nam ut plurimum divitiæ elationem, paupertas humilitatem gignit. Ita exponunt B. Ambrosius in cap. VI Lucae, B. Gregorius Nyssenus. B. Hieronymus, et venerabilis Beda in cap. V Matthæi, necnon S. Leo I. in sermone de illis verbis Domini Matth. V. qui paupertatis voluntariæ, et humilitatis simul meminerunt. Item Chromatii, et Anselmi in hunc locum, Basilii quæst. 205. Bernardi serm. I. de festo omnium Sanctorum, et recentiorum, ut Abulensis, Lyrani, Cajetani, Jansenii, et aliorum, qui de paupertate voluntaria, et actuali exponunt, et recte; nam in primis verbum Græcum πτωχός, mendicum proprie significat; ut etiam Latina vox pauper, non humilem proprie, sed egenum significare solet.

Deinde premium illud (*Quoniam ipsorum est regnum caelorum*) propriissime respondeat veræ paupertati. Præterea Luc. VI, *Pauperes, qui beati esse dicuntur, non superbis, sed divitibus opponuntur*; sic enim paulo post subjungit Dominus: *Vae vobis divitibus*. Denique Christus actu et affectu pauper fuit, et docuit sine dubio id quod ipse fecit. Præterea sæpius divitias periculosas esse dixit; nam Matth. XIII. comparavit spinis, quæ suffocant sementem, et Marci X: *Quam difficile, inquit, qui pecunias habent, intrabunt in regnum caelorum*. Et: *Facilius est camelum intrare per foramen acus, quam divitem in regnum caelorum* (4).

Hinc ergo sic argumentari possumus pro voto paupertatis. Id omne Deo recte vovetur, quod ex ejus testimonio scimus esse bonum, et illi gratum, sed paupertas voluntaria testimonio Christi bona est et Deo grata, cum beati dicantur ejusmodi pauperes, et

illi promittatur regnum caelorum in præmium, igitur ejusmodi paupertas Deo rectissime vovetur.

Secundum testimonium est Matth. XIX, ubi Dominus ait: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo*. Et ibidem: *Ecce, nos reliquimus omnia, et secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* etc. (1) Quod enim hic detur consilium veræ abdicationis facultatum, supra demonstravimus in disputatione de Consiliis Evangelicis. Quod autem hinc sequatur, posse voveri, paupertatem patet ex argumento paulo ante facto. Et præterea ex utroque testimonio non solum colligitur paupertatem recte voveri posse, quod tamen ad rem nostram sufficit, sed etiam colligitur hortatum esse Dominum ad vovendam hanc paupertatem; parum enim prodesset dare omnia pauperibus, et fieri pauperem spiritu, si quis paulo post iterum rediret ad lucra, et opes comparandas. Quocirca sancti Patres intellexerunt his testimoniis commendari paupertatem perfectam, quæ suscipitur cum proposito, et veto semper ita permannendi.

Itaque S. Augustinus in epist. 89. quæst. 4. et in Psalm. CIII. concione 3. totum hunc locum refert ad professionem monasticam; et S. Bernardus in declamatione super hunc locum Evangelii: *«Hæc, inquit, sunt verba, quæ contemptum mundi in universo mundo, et voluntarium persuasere paupertatem. Hæc sunt quæ Monachis claustra replent, deserta Anachoretis.»*

Tertio testimonium est Actor. IV. ubi sic legimus: *Multitudinis autem credentium erat cor unum, et anima una, nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia* (2). Quod autem ex voto ita viverent primi illi Christiani in Hierusalem, docet S. Augustinus serm. I. de communi vita Clericorum, ubi dicit, id ipsum se cum suis facere voluisse, quod primo Christianos fecisse testantur Acta Apostolorum jam citata, et tamen ibidem sæpius repetit, nemini licere in tali vita habere proprium, idque ex professione facta Deo. Sic enim loquitur de quodam Presbytero suo, qui contra professionem aliquid retinuerat, et inde testamentum cum moreretur fecerat: *«O dolor, inquit, illius societatis, o fructus natus non de arbore, quam planta-*

vit Dominus! Sed Ecclesiam scripsit herodem. Nolo numerare ista; non amo amaritudinis fructum, ego illum Deo querebam; Deo societatem professus erat, hanc tenere, hanc exhibere, nihil haberet, testamentum non faceret.»

Quartum testimonium est Actor. V. ubi Ananias et Saphira uxor ejus, cum vitam communem profiteri velle viderentur, et tamen aliquid proprii sibi clam retinissent, continuo ab Apostolo Petro detecti et increpati, atque a Deo invisibiliter percussi interiorunt. Hic Petrus Martyr in lib. de Votis dicit, se nullum votum videre; peccatum enim Ananias et Saphiræ fuisse mendacium, ambitionem, avaritiam, et hypocrisis, non autem voti violationem, seu sacrilegium. Sed facile possumus ostendere, primo ex circumstantiis loci hujus, deinde ex testimonio Patrum, Ananiam et Saphiram vovisse, et tanquam sacrilegii reos esse punitos.

Quod igitur Ananias et Saphira voverint vitam illam communem, colligitur ex illis verbis: *Fraudavit de pretio agri, conscia uxore sua*. Non enim fraudasae diceretur, nisi rem jam obligatam promissione, subripisset. Quod autem rem non præceptam voverint, patet ex illis verbis: *Nonne manens tibi monebat, et verumdatum in tua erat potestate?* Quod denique votum illud Deo factum esset, et proinde ejus violatio sacrilegium fuerit, testantur verba illa: *Anania, cur tentavit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui sancto, et fraudare de pretio agri?* (3) Quid enim est mentiri Spiritui sancto, nisi fallere fidem datam Spiritui sancto?

Posset quidem utcumque dici mentitus Spiritui sancto, si mendacium tantum sancto Petro dixisset, in quo sine dubio erat Spiritus sanctus: tamen nemo negare potest, quin magis proprie dicatur mentiri Spiritui sancto, qui promittit aliquid Deo, et non servat, quam qui mentitur homini alicui sancto. Præterea severissima illa poena, quam Deus ipse continuo sumpsit de Anania et Saphira, omnino clamat majus illud peccatum fuisse, quam simplicis mendacii, et avaritiæ, et ambitionis, atque hypocrisis; quomodo enim potuit puniri culpa ulla atrocius? Itaque, sine dubio, sacrilegium fuit, quod eo modo puniri meruit.

Accedat jam communis expositio Patrum. S. Joannes Chrysostomus, homil. 42. in

(1) Math. V. 3. — (2) Paal. XXIV. 16 et 17; Isai LXVI. 2. — (3) Math. V. 5 et 10. — (4) Luc. VI. 24; Math. XIII. 22 et 24; Marc. X. 25.

(1) Math. XIX. 21 et 27. — (2) Act. IV. 32. — (3) Act. V. 2 et seq.

Acta Apostolorum : « Quare, inquit, hoc fecisti? voluisti habere? oportebat initio habere, et non promittere. Nunc autem postquam consecrasti, majus sacrilegium commisisti; qui enim aliena rapit, forsan alienarum rerum desiderio rapit. Tibi autem licebat tua retinere, cur igitur sacra fecisti ea, et postea accepisti? »

S. Hieronymus in epistola ad Demetriadem, quæ est octava primi Tomi : « Ananias, inquit, et Saphira dispensatores timidi, imo corde duplici, et ideo condemnati, quia post votum obtulerunt quæsi sua, et non ejus, cui semel ea voverant, parlamentum sibi jam alienam substantiam reservaverunt. »

S. Augustinus serm. 27. de verbis Apostoli : « Dum, inquit, ex eo quod promiserat, partem subtraxit, sacrilegii simul condemnatur, et fraudis. » Et serm. 10. alias 12. de diversis, in editione Lovaniensi : « Si Deo, inquit, displicuit detrahere de pecunia quam voverant Deo, quomodo irascitur quando voverit castitas, et non exhibetur? » Et infra : « Potest igitur virgini sanctimoniali nubenti dici quod ait Petrus de pecunia : Virginitas tua numquid non manens tibi manebat, et antequam eam voveres in tua fuerat potestate? »

S. Fulgentius in epistola de debito conjugali, c. 8 : « Quam, inquit, sit malum, quamque sollicitè fugiendum, si quis de hoc quod Deo voverit, aut retinere, aut rapere aliquid mortifera prevaricatione pertinet; exemplum sunt Ananias et Saphira. »

S. Gregorius lib. I. epist. 33. ad Venantium : « Ananias, inquit, Deo pecunias voverat, quas postea victus persuasione Diaboli subtraxit, sed qua morte mulctatus est scis. »

Arator lib. I. in Acta Apostolorum hunc locum enarrans, sic ait :

..... Sed quod mutata voluntas

Falsi crimen habet : cumque est jam cautio voti,
Stare decet, nec velle prius violare sequenti, etc.

Œcumenius in commentario hujus loci aliquoties sacrilegium vocat Ananias peccatum. Beda in eundem locum dicit, ab Ananias exemplo natum esse deterrimum illud Monachorum genus, quod Sarabatarum dicitur, qui sub vita, et professione monastica, aliquod proprii retinere volunt. Atque hæc de Scripturis pro voto paupertatis.

Confirmari potest hoc idem ex traditione Patrum. S. Urbanus Papa I. in epistola sua decretali : « Quicumque vestrum, inquit, vitam communem suscepit, et vovit se nihil proprium habere, videat ne pollicitationem suam irritam faciat. » S. Basilius in constitutionibus monasticis, cap. ult. dicit, Monachum salutem animæ perdere, et furem esse, atque alterum Judam, si quid privati possideat. At cur ita, quæso, si nulla est promissio, nullum votum?

S. Hieronymus in epist. 22. ad Eustachium de virginitate, scribit adeo arctam fuisse in Monachis sui temporis professionem paupertatis, ut nemini liceret vel necessaria petere; tametsi vigilabat præpositorum diligentia, ne cui aliquid necessarium deesset : « Quia, inquit, non licet dicere cuiquam, tunicam, et sagum, textaque junctis strata non habeo. Ille ita universa moderatur, ut nemo quid postulet, nemo non habeat. » Ibidem scribit, aliquando in monasterio quodam Nitria reperit fuisse Monachum jam moriturum, qui nescio quo solidos sibi retinuerat. Quocirca placuisse Macario, Isidoro, aliisque sanctis congregatis in unum, ut cum mortuo pecuniæ infoderentur, clamantibus omnibus, pecunia tua tecum sit in perditionem. Quod idem postea in simili casu fecisse S. Gregorium, scribit Joan. Diaconus, lib. I. cap. 43. Vita B. Gregorii, et ipse etiam Gregorius, lib. IV. Dialogorum, cap. 53.

S. Augustinus in Psal. XXV : « Alius, inquit, vovet relinquere omnia, et ire in communem vitam, in societatem Sanctorum; magnum votum vovit. » Et lib. XVII. de civit. Dei, cap. 4 : « Dixerunt, inquit, potentes illi, ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te. Hoc votum potentissimi voverant, sed unde hoc eis, nisi ab illo, de quo hic continuo dictum est, dans votum voventi? »

Joannes Cassianus lib. IV. de institutis renuntiantium, cap. 13 : « Illam, inquit, virtutem inter cæteras eorum institutiones vel commemorare superfluum puto, quod scilicet nulli cistellam, nulli peculiarem sportellam liceat possidere, nec tale aliquid, quod velut proprium retinens suo debeat communire signaculo. » Et c. 33. de hac ipsa renuntiatione perfecta loquens : « Sicut, inquit, immensa gloria fideliter servientibus Deo, ac secundum regulam institutionem ei adherentibus repromittitur in futu-

rum, ita pœnæ gravissimæ præparantur his, qui tepide eam, negligenterque fuerint executi, et secundum hoc quod professi sunt, vel quod ab hominibus esse creduntur, fructus etiam congruos sanctitatis eidem exhibere neglexerint; melius est enim secundum Scripturam sententiam non vovere quemquam, quam vovere, et non reddere. »

Adde etiam Concilium Aurelianense I. can. 21. ubi graviter Monachi puniri jubentur, qui contra professionem suam aliquid proprii possidere voluerint.

Contra paupertatis votum una est obiectio Joannis Brentii in Confessione Wirtembergica, cap. de votis monasticis. Aut is, qui vovet, est pauper conditione, aut dives : si pauper est, nihil habet quod possit vovere se relicturn aut daturum, sed debet ferre patienter crucem sibi a Domino impositam; Quam si præterea vovet, idem facit ac si in morbo voveret se, ægrotaturum; qui est furor, non pietas : si autem dives est, aut vovet ponere omnia in commune, aut dare omnia pauperibus propter majus meritum, et vivere deinceps ex eleemosynis : si primum, nihil aliud agit, quam providere sibi de certiore, et copiosiore victu, quod est fugere, non amare paupertatem : si secundum, peccat contra fidem, et charitatem; contra fidem, quia unus est mediator Dei et hominum, qui nobis omnia meruit; cui facit injuriam, qui suis propriis operibus mereri se arbitratur; contra charitatem autem, quia charitas præcipit ne sine necessitate molesti simus proximo nostra medicatione.

Respondeo ad primum membrum, etiam pauperes recte vovere, et multum dare, dant enim id omne quod acquirere possunt. Augustinus epist. 89. quæst. 4 : « Neque, inquit, mihi minus imputabitur, quia dives non fui. Nam nec Apostoli, qui primi hoc fecerunt, divites fuerunt : sed totum mundum dimittit, qui, et quod habet, et quod optat habere, dimittit. » Neque est simile votum ægritudinis voto paupertatis; nam Christus dixit : *Beati pauperes*, non beati ægroti, Matth. V. Et : *Si vis perfectus esse, vende omnia quæ possides, et da pauperibus*, Matth. XIX. non autem si vis perfectus esse, projice sanitatem, cura ut ægrotes. Denique tenetur, si possumus, sanare ægritudinem, ne nostræ mortis causa fuisse videamus : at ditescere nemo tenetur.

(1) Math. V. 3; XIX, 21.

Ad secundum membrum dico, ponere omnia in commune, esse vere amare paupertatem; nam ille vere est pauper, qui nullius rei est Dominus, qui nihil habet quod vendere, donare, permutare, destruere possit, et quam aliam paupertatem elegerunt primi Christiani, nisi islam qua nemo aliquid diceret suum, sed essent illis omnia communia? Actor. IV.

Ad tertium; Nego esse contra fidem, dare omnia sua pauperibus propter majus meritum, aliqui Christus aliquid contra fidem consulisset, cum ait : *Vende omnia quæ possides, et da pauperibus, et habebis thesaurum in celo*, Matth. XIX. Non enim pugnant merita nostra cum Christi meritis, sed ex illis potius ut effectus ex causa promanant; nam sine Christi meritis nulla sunt nostra merita. Ille enim, præter alia, etiam potentiam merendi nobis acquisivit merito mortis suæ. Nego etiam esse contra charitatem proximi mendicare; quandoquidem neminem cogunt dare eleemosynam mendicantes, sed potius occasionem divitiis præbent comparandi sibi regnum celorum. Sed de hoc infra latius.

CAPUT XXI.

De voto obedientiæ.

Jam vero obedientiam religiosam recte voveri Deo, his rationibus probari potest. Primo, grata est Deo obedientia etiam in iis rebus, quas ipse non præcepit. Nam Hieremie XXXV. laudantur, et remunerantur a Deo filii Jonadab, qui, ut obedirent patri suo, non bibebant vinum, non serebant agros, non habebant domos, sed habitabant perpetuo in tentoriis : omne autem quod Deo gratum est, voveri illi potest, igitur obedientiam, etiam aliqui non debita, Deo voveri potest.

Respondet Petrus Martyr in lib. de votis, nihil indebitum fecisse filios Jonadab. Nam etiamsi Deus non jussisset illis, ut non biberent vinum, nec sererent agros, nec domos inhabitarent, jussisset tamen ut parenti obedirent, ac proinde illi, dum patri obedi-

runt, id solum fecerunt, quod facere divino præcepto tenebantur.

Sed refellitur hæc solutio. Primo, ex testimonio Rabani, qui in commentario hujus loci dicit, filios Jonadab plus fecisse, quam lex divina præcipere.

Secundo, ex ipso textu Hieremæ; nam Deus eo loco exemplo filiorum Jonadab reprehendit populum suum, quod illi obediunt voci unius hominis, ipse autem voci ipsius Dei obedire noluerit. Firmaverunt, inquit, filii Jonadab, filii Rechab præceptum patris sui, quod præceperat eis, populus autem iste non obedivit mihi. Quæ Domini ratio plane frigeret, si filii Jonadab divino præcepto obstricti fuissent obedire patri suo in rebus illis, ut non biberent vinum etc. tunc enim nulla esset antithesis inter Deum et creaturam; nam et filii Jonadab obdissent Deo, et filii Israel non obdissent Deo.

Tertio, idem colligitur ex laude et remuneratione divina; non enim tantopere Deus laudasset filios Jonadab, nisi aliquid singulare fecissent.

Postremo, id ipsum ratio manifesta suadet. Nam etiamsi tenentur filii obedire parentibus, non tamen tenentur obedire in omnibus rebus, postquam ad annos pubertatis pervenerint. Est enim unusquisque sui juris in deligendo statu, et genere vita, alioqui nihil interesset inter servos, et liberos, si semper, et omnibus in rebus filii in patris potestate essent.

Quod vero B. Paulus ait Coloss. III: *Filii obedite parentibus per omnia* (1). Vel ita intelligi debet, ut illud (*Per omnia*) significet per omnia ad quæ se extendit patria potestas, ut recte docet S. Thomas in 2. 2. quæst. CIV, art. 3. quemadmodum si quis diceret, oportere milites obedire Imperatori per omnia, exponendum esset per omnia, quæ ad militiam pertinent. Vel certe tenentur filii per omnia parentibus obedire, sed dum parvuli sunt; nam ut dicitur ad Galat. IV: *Quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt a servo* (2); et Dominus ipse parentibus subditus erat cum puer esset, ut legitur, Luc. II.

Secunda ratio ex Testamento novo sumi potest. Nam, ut supra diximus in disputatione de consilio, consilium perfectionis est sequi

(1) Coloss. III, 20. — (2) Galat. IV, 1. — (3) Math. XVI, 24. — (4) Math. XIX, 21. — (5) Prov. III, 6; Luc. X, 16; Hebr. XIII, 17.

Dominum perfecte abnegando seipsum, ut colligitur ex illo Matth. XVI: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me* (3); nam etsi in præparatione animi abnegare seipsum præceptum sit, cum ibidem Dominus addat, qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: tamen extra articulum necessitatis abnegare seipsum perfecte, et omnibus in rebus subijciendo iudicium, et voluntatem suam alterius iudicio, et voluntati, non est præceptum, sed consilium. Ideo enim Matth. XIX dicitur: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia etc. et veni, sequere me* (4).

Porro, perfecta sequela Domini, quæ in abnegatione sui ipsius, id est, in perfecta obedientia consistit, necessario includit votum, quo quis ita seipsum abneget, ut non possit retrocedere; non enim perfecta est abnegatio sui, obedire alteri ad tempus, et paulo post non obedire. Quocirca Dominus ibidem addidit: *Et tollat Crucem suam*: siquidem ut eleganter monet Joannes Cassianus, lib. IV de institutis cœnobiorum, c. 33. verus, ac perfectus Monachus similis crucifixo esse debet; qui enim cruci affixus est, non solum non ambulat quo vult, nec facit, quod vult; sed nec potest ambulare, aut operari, nisi ab alio moveatur.

Tertia ratio; recte faciunt homines, qui cupientes vitam communem agere, communi consensu eligunt sibi aliquem in præpositum. Id enim et recta ratio suadet, et Scriptura etiam monet, Proverb. III cum dicit: *Ne initaris prudentiam tuam*. Rursus, præposito constituto, bonum est, et Deo gratum, ut illi obediatur, cum scriptum sit: *Qui vos audit, me audit*, Luc. X. Et: *Obedite propositis vestris*, Hebr. XIII (5). At omne quod Deo placere constat testimonio ipsius, recte voveri potest, ut adversarii concedant: poterit igitur obedientia exhibenda præposito, a nobis ipsis electo, et cui alioqui obedire non teneremur, recte voveri.

Quarta ratio ex usu antiquæ Ecclesiæ. Certum est apud veteres sanctos obedientiam monasticam in usu fuisse. Nam S. Basilus in constitut. monasticis, c. 22: « Nunc, inquit, rursus sermonem de obedientia exercemus, ostendentes quantum obedientiam ab exercitationibus erga præfectum exacta doctrinæ ratio exigat etc. » Et toto capite de

obedientia disserit, ac docet, debere Monachum præposito parere, et non discutere quid sit quod præcipitur, modo non sit manifeste peccatum, ac breviter talem se exhibere præposito, quales sunt oves ad pastorem, et instrumenta ad officicem comparata. Nec illud omittit, necessarium esse Monachis, perfecte obedire præpositis, et alioqui a salute æterna eos excidere, idem docet Cassianus, lib. IV de institutis cœnobiorum, c. 23. et sequentibus.

S. Hieronymus in epist. ad Eustochium de custodia virginitatis, describens instituta Monachorum: « Prima, inquit, apud eos confederatio est, obedire majoribus. » Et in epist. ad Rusticum Monachum: « Per hæc omnia, inquit, ad illud tendit oratio, ut doceam te non tuo arbitrio dimittendum, sed vivere debere in monasterio sub unius disciplina patris, consortioque multorum. » Et infra: « Non facias quod vis, comedas quod juberis, vestiare quod acceperis. » Et infra: « Præpositum monasterii timeas ut Dominum, diligas ut parentem, credas tibi salutare quidquid ille præceperit, nec de majorum sententia iudices, cujus officii est obedire, et implere quæ jussa sunt. »

Sulpitius in Dialogo primo de virtutibus sancti Martini, de Monachis disserens: « Præcipua, inquit, ibi virtus, et prima, est obedientia; neque aliter adveniens ad monasterium Abbatis suscipitur, quam qui tentatus prius fuerit, et probatus, nullum unquam recusaturus, quamlibet arduum ac difficile, indignumque tolerata Abbatis imperium. »

S. Augustinus lib. I de moribus Ecclesiæ, cap. 31: « Hi vero Patres, inquit, nulla superbia consulunt iis, quos filios vocant, magna sua in jubendo auctoritate, magna illorum in obtemperando voluntate. » Hæc ille. Ejusmodi autem testimonia plurima afferre possemus, si opus esset.

Respondebunt fortasse, obedientiam quidem in usu fuisse apud veteres Monachos, sed votum obedientiæ non item. At Joannes Cassianus l. IV de institutis renuntiantium, cap. 33. voti et professionis nominatim meminit, ubi disserit de observatione monasticarum institutionum, quarum primaria de obedientia erat, verba ejus capite superiore citavimus.

Item S. Gregorius homil. 20. in Ezechielem: « Cum, inquit, quis suum aliquid Deo vovet, et aliquid non vovet, sacrificium est, cum vero omne quod habet, omne quod vi-

vit, omne quod sapit, omnipotenti Deo voverit, holocaustum est. » Hæc ille. Ubi de votis monasticis loquitur, quibus homo nihil sibi retinet, ac ne iudicium quidem, quod Deo non offerat.

Denique S. Augustinus in Psalm. LXXV: « Nemo, inquit, positus in monasterio frater dicat, recedo de monasterio; neque enim soli qui sunt in monasterio perventuri sunt ad regnum cœlorum, et illi qui ibi non sunt ad Deum non pertinent. Respondetur ei, sed illi non voverunt, tu vovisti. » Et in Psalm. XCIX: Dum non perseveraverit implere quod vovit, fit desertor tam sancti propositi, et reus voti non reddit. »

Accedant postremo miracula, quæ Deus ad confirmandum obedientiam monasticam non raro ostendit. Scribit Sulpitius in primo Dialogo de virtutibus sancti Martini duo miracula his verbis: « Duo vobis referam incredibilis obedientiæ admodum magna miracula, licet suppetant plura recentia, sed ad excitandam virtutum emulationem, cui pauca non sufficiunt, multa non proderunt. Ergo cum quidam sæculi actibus abdicatis, monasterium magnæ dispositionis ingressurus, cœpisset rogare, Abbas ei cœpi multa proponere, graves esse istius disciplinæ labores, sua vero dura imperia, quæ nullus facile valeret implere patientia. Aliud potius monasterium, ubi facilioribus legibus viveretur, expeteret; non tentaret aggredi quod implere non posset. Ille vero nihil his terroribus permoveri, sed magis ita omnem obedientiam polliceri, ut si eum Abbas in ignem ire præceperet, non recusaret intrare. Quam illius professionem ubi magister accepit, non cunctatur probare profitementem. Casu clibanus prope ardebat, qui multo igne succensus coquendis panibus parabatur. Exundabat abruptis flamma fornacibus, et intra camini illius concava totis habenis regnabat incendium. Hoc igitur advenam illum jubet magister intrare, nec distulit parere præcepto, medias flammam nihil cunctatus ingreditur, quæ mox tam audaci fide victæ, veluti illis quondam Hebræis pueris cessere venienti; superata natura est, fugit incendium, et qui putabatur arsurus, velut frigidore perfusus seipse miratus est. Sed quid mirum, si tuum Christe tyronem ignis ille non attingit, ut nec Abbatem pigeret dura mandasse, nec discipulum poniteret imperio paruisse? Qui eo die quo advenerat dum tentaretur, infirmus, perfectus inventus est,

merito felix, merito gloriosus, probatus obedientia, glorificatus est passione. »

« In eodem autem monasterio factum id, quod dicturus sum, recenti memoria ferebatur. Quidam itidem ad eundem Abbatem recipientis advenerat, cum prima ei lex obedientiæ poneretur, ac perpetem polliceatur ad omnia vel extrema patientiam. Casu Abbas storacinam virgam jampridem aridam manu gerebat, hanc solo fixit, atque illi advenæ id operis imponit, ut tamdiu virgulæ aquam irriguam ministraret, donec, quod contra omnem naturam erat, lignum aridum in solo arente vivisceret. Subjectus advena duræ legis imperio aquam propriis humeris quotidie convehabat, quæ a Nilo flumine per duo fere millia petebatur, jamque emenso anni spatio labor non cessabat operantis, et de fructu operis spes esse non poterat, tamen obedientiæ virtus in labore durabat. Sequens quoque annus vapum laborem jam affecti fratris eludit. Tertio demum succedentium temporum labente curriculo, cum neque noctu, neque interdum aquarius ille cessaret operator, virga floruit. Ego ipsam ex illa virgula arbusculam, quæ hodie quoque intra atrium monasterii est ramis virentibus, vidi, quæ quasi in testimonium manens, quantum obedientia meruit, et quantum fides possit, ostendit. » Hæc ille.

Alia non dissimilia narrat S. Gregorius lib. II. Dialogorum, cap. 7. de S. Mauro, qui ad Abbatis imperium super aquas ambulavit: et Joannes Cassianus lib. IV. de institutis renuntiantium, cap. 23. de Abbate Joanne, qui propter obedientiæ virtutem ad prophetiæ gratiam sublimatus, sic universo claruit orbi, ut etiam regibus mundi hujus merito suo redderetur illustris.

Sed occurrunt solvendæ objectiones. Prima Lutheri est in lib. de votis monasticis, ubi hoc modo ratiocinatur. Scriptura jubet, ut omnibus hominibus obediamus, Philip. II: *Superiores invicem arbitantes*. Et I. Petri II: *Subjecti estote omni humanæ creaturæ propter Deum* (1). Igitur obligare se ad obediendum uni soli præposito, contra Scripturam est; idem enim est ac si quis ita voveret; Deus, voveo tibi nolle me secundum Evangelium tuum omnibus subijci, sed tantum uni majori.

Respondet, Apostolum Paulum eo loco

non velle ut omnes habeamus tamquam principes, quibus parere teneamur, sed ut omnes judicemus nobis esse superiores, id est, meliores, et sanctiores; commendat enim humilitatem, ut ipsa verba ejus indicant: *Per humilitatem invicem superiores arbitantes*. Adde, quod si vellet Apostolus, ut omnibus obediremus, rem plane impossibilem vellet; si enim omnes omnibus obedire debent, nulli erunt qui jubeant, et nulli qui obediant. Porro S. Petrus per omnem humanam creaturam, intelligit omnem hominem potestate imperandi præditum. Sic enim explicat ipse se: *Sive*, inquit, *regi tanquam præcellenti, sive ducibus tanquam ab eo missis*.

Secunda objectio est ejusdem Lutheri in eodem loco. Præpositus monasterii liber est ab obedientia, quam voverat sine alia dispensatione, igitur signum est, votum illud non obligare coram Deo. Respondet, in eo, qui eligitur in præpositum, remanere obligationem voti, licet per accidens cesset exercitium illius voti, quia deest materia: cuius signum est, quia si is qui nunc est præpositus privetur officio, iterum tenebitur ad obedientiam, etiamsi novum aliquod votum non faciat. Vide S. Thomam in 2. 2. quæst. LXXXVIII. art. 44. et quæst. CLXXXVI. art. 5.

Tertiâ est Petri Martyris in comment. ad cap. VII. prioris ad Corin. Vetat B. Paulus, ne Christiani servos se faciant, cum ait: *Prelio empti estis, nolite fieri servi hominum*; (2) Non igitur licet votum obedientiæ facere. Quid enim hoc est aliud, quam sponte sua se in servitutem Abbatibus tradere?

At facilis responsio est; non enim B. Paulus prohibet servitutem, quæ hominibus exhibetur, sed id prohibet, ne hominibus propter ipsos homines potissimum, sed propter Deum serviatur, id quod exposuit clarius ad Coloss. III. ubi sic ait: *Servi obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis timentes Dominum, quodcumque factis, ex animo operamini sicut Domino, et non hominibus, scientes quod a Domino recipietis retributionem hereditatis. Domino Christo servite* (3). Quocirca S. Paulinus etsi non ignorabat Apostolum dixisse: *Nolite fieri servi hominum*; tamen seipsum vendidit, ut filium viduæ redimeret, quod S. Grego-

rius cum laude ejus refert, lib. III. Dialogorum, cap. 1.

Sed inquit Petrus Martyr, S. Paulinus ex charitate erga proximum seipsum vendidit, quod autem ex charitate fit, recte fit. Quasi vero perfecti Monachi ex cupiditate, et non ex charitate erga Deum, se Abbatibus, aliisque Præpositis sponte subjiciant. Sed de obedientia hæc tenent.

CAPUT XXII.

Asseritur votum continentiæ ex illis verbis Lucæ primo: Quomodo fiet istud? etc.

Venio tandem ad votum continentiæ; quod primum Scripturæ testimoniis, deinde Conciliorum, et Ecclesiæ totius consensu; tertio Pontificum, et Imperatorum decretis ac legibus; quarto Patrum Græcorum, et Latinorum traditione; postremo naturali etiam ratione confirmare pro viribus nitar.

Primum igitur testimonium sit illud Luc. I. *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco* (1)? Quibus verbis Virgo sanctissima significat impedimentum se habere, quo minus filium concipere et parere posset: impedimentum autem illud non aliud esse potuit, quam votum continentiæ jam emissum. Illa enim verba: *Virum non cognosco*, non significant jam actu non cognosco, sed non licet mihi cognoscere, aliquineptissima interrogatio fuisset, cum posset statim responderi, etsi nunc virum non cognoscis, tamen paulo post cognoscas. Itaque sicut dicimus in Quadragesima. Ego non vescor carnibus, id est, non licet mihi hoc tempore carnibus vesci; sic B. Virgo dixit: *Virum non cognosco*, id est, prohibeor virum cognoscere. Cur autem prohiberetur, nulla ratio potest reddi, nisi votum; nam et virum habebat, et juvenis erat; nec est credibile sterilem, aut impotentem fuisse, vel certe id ipsa nondum scire poterat cum ad virum nondum pervenisset. Nec denique prohibebatur virum cognoscere lege aliqua communi, ut notum est, igitur lege particulari, id est, voto.

Idem confirmatur ex Patribus S. Grego-

rius Nysseus in oratione de nativitate Domini: « Nam, inquit, si nuptiarum causa assumpta erat a Josepho, quomodo Angelum de partu prædicentem, quasi re nova atque insolita obstupefacta, adversata esset? cum propius speraret se quoque ipsam aliquid juxta legem naturæ matrem esse futuram? Sed quoniam Deo dicatam, et consecratam carnem, veluti sanctum quoddam donarium, intactam servari oportebat, propterea etiamsi Angelus sis, inquit, ac de cælo veneris, etiamsi supra hominem sit id quod apparet, attamen ut virum cognoscam, fieri non potest. Qui mater ero absque viro? Josephum enim sponsum quidem novi, virum autem non cognosco. »

S. Augustinus lib. de sancta virginitate, cap. 4: « Ipsa quoque, inquit, virginitas ejus gratior, et acceptior, quia non eam conceptus Christus viro violaturo, quam conservare, ipse præripuit, sed priusquam conciperetur, jam Deo dicatam, de qua nasceretur, elegit. Hoc indicant verba, quæ sibi factum annuntianti Angelo Maria reddidit. Quomodo, inquit, fiet istud, quoniam virum non cognosco? Quod profecto non diceret, nisi Deo virginem se ante vovisset. Sed quia hoc Israelitarum mores adhuc recusabant, desponsata est viro justo, non violenter ablaturo, sed potius contra violentos custodituro, quod illa jam voverat. »

Beda in cap. I. Lucæ: « Propositum, inquit, suæ mentis reverenter exposuit, vitam videlicet virginalem se ducere decrevisse. Quæ, quia prima feminarum tante se virtuti mancipare curavit, jure singulari præ cæteris feminis beatitate merito excellere. »

S. Anselmus lib. de excellentia virginis, cap. 4: « Virgo, inquit, et tenera, et delicata, regali stirpe progenita, et speciosissima, totam intentionem suam, totum amorem suum, totum studium suum ad hoc intendit, ut corpus, et animam suam Deo virginitate perpetua consecraret. »

Rupertus lib. III. in Cantica: « Votum, inquit, egregium prima Deo vovisti, votum virginitatis. »

Denique S. Bernardus serm. 4. super Misus est: « Non dubitat, inquit, de facto, sed modum requirit, et ordinem: nec enim querit, an fiet istud, sed quomodo; quæsi dicat, cum sciat Dominus meus testis conscientiæ meæ, votum esse ancillæ suæ non cognos-

(1) Philipp. II, 3; I. Petr. II, 13.—(2) I. Cor. VII, 23.—(3) Coloss. III, 22 et 23.

(1) Luc. I, 34.